

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Mångfaldsverksamhet i grundskolan

En kvalitativ studie om lärares uppfattningar om språkets betydelse med fokus på arabisktalande elever och dessas önskemål om språkutvecklande undervisning

SAWSAN ZAYAT

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU925
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht 2012
Handledare: Lena Fridlund
Examinator: Staffan Stukát
Rapport nr: **HT13 IPS11 LAU925**

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU925
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht 2012
Handledare: Lena Fridlund
Examinator: Staffan Stukát
Rapport nr: HT13 IPS11 LAU925
Nyckelord: Språk, språkutveckling, flerspråkighet, arabiska som modersmål, svenska som andraspråk.

Syfte

Syftet med mitt arbete är att studera dels lärares och dels arabisktalande elevers uppfattningar om undervisningen. Ett särskilt fokus riktas mot språkets betydelse och språkutveckling.

Centrala frågeställningar är:

- Vilka hinder och möjligheter framkommer i lärares och elevers utsagor om hur språkutvecklande undervisningen organiseras och bedrivs?
- Vilka önskemål framförs från lärare och elever när det gäller undervisningens utformning, det vill säga hur skulle de vilja att "det såg ut"?

Metod

Jag har använt mig av en kvalitativ metod i form av intervjuer för att genomföra undersökningen och uppnå mitt syfte. Intervjuerna genomfördes i en mångkulturell låg och mellanstadieskola. Jag intervjuade tre SVA- lärare, en modersmållärare i arabiska, tre klasslärare och tolv arabisktalande elever.

Resultat

Undersökningen visade att språkkunskap är viktigt för inläring i de olika ämnena. Alla lärare jag intervjuade visade en positiv attityd till flerspråkighet. Ett samarbete mellan olika lärare är ett önskemål och anses gynnsamt för elevers språkutveckling. Både modersmålsundervisningen och svenska som andraspråksundervisningen är viktiga för eleverna med utländsk bakgrund. Eleverna är medvetna om modersmålets betydelse för sin utveckling i skolan. Några elever nämnde något om identitet, kultur och släkt och några andra kopplade modersmålet till ämnesinläring. Vissa elever önskar att instruktioner kunde förklaras på arabiska för att man skulle förstå hur man jobbar på svenska oavsett vilket ämne man jobbar med. Det är viktigt att tillägna sig språkliga kunskaper i båda språken och jobba parallellt med dem. Att använda sitt modersmål som tankeredskap, gör att det blir enklare att utveckla ett andraspråk.

Förord

Jag vill tacka alla personer som har ställt upp (lärare, kollegor och elever). Ett stort och varmt tack till min familj som har stöttat mig hela vägen för att genomföra min studie. Jag vill också tacka min handledare Lena Fridlund för alla kommentarer och stöd jag har fått från henne.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte	1
3. Litteratur-och forskningsgenomgång	2
3.1 Språk.....	2
3.2 Språkutvecklande arbetsformer.....	3
3.3 Flerspråkighet.....	4
3.4 Modersmål, arabiska språket.....	6
3.5 Svenska som andraspråk.....	9
3.6 Styrdokument	11
4. Metod	12
4.1 Val av metod.....	12
4.2 Urval av informanter.....	12
4.3 Genomförandet av intervjuerna	12
4.4 Bearbetning.....	13
4.5 Etiska principer.....	14
4.6 Reliabilitet och validitet.....	14
5. Resultat	15
5.1 Vad säger lärarna om hinder med språkutveckling hos flerspråkiga elever?.....	15
5.2 Vad ser lärarna för möjligheter med undervisning för att främja elevers språkutveckling?	16
5.3 Vad har lärarna för önskemål att framföra när det gäller undervisningens utformning?	17
5.4 Vad säger eleverna om svårigheterna i skolan?	17
5.5 Vad ser eleverna för möjligheter med undervisning för att främja deras språkutveckling?	18
5.6 Vad har eleverna för önskemål att framföra när det gäller undervisningens utformning?.....	19
6. Diskussion	20
6.1 Metoddiskussion.....	20
6.2 Resultatdiskussion	20
7. Slutord	22
7.1 Slutsats	22
7.2 Vidare forskning... ..	23
Referenser	24
Bilagor	26

1. Inledning

Mångfalden finns överallt och ska också bejakas som något positivt. Vi har alla ”överlappande identiteter”, vilket innebär att alla människor bär på olika erfarenheter och kulturella särdrag och i möten med andra upptäcker vi både det vi har gemensamt och det som skiljer (Lorentz, 2009). Det finns många mångkulturella grundskolor i Sverige och var femte elev i grundskolan har utländsk bakgrund (Skolverket, 2011). Skolverkets statistik (Skolverket, 2011) visade att våren 2011 saknade 22,7 procent av de elever som slutade år 9 i grundskolan fullständiga betyg. Det innebär att de inte uppnådde betyget godkänt i ett eller flera av alla grundskolans ämnen.

- I matematik var 8,6 % inte godkända
- I svenska var 2,9 % inte godkända
- I svenska som andraspråk var 25,7% inte godkända
- I engelska var 6,1 % inte godkända

Lorentz (2009) lägger vikten på den interkulturella pedagogikens form av ”olika för olika”- det vill säga olika tidsåtgång, olika metoder, och olika vägar för olika grupper av elever att sträva efter samma mål, borde också för den mångkulturella skolan vara den mest lämpliga blandningen av arbetsmetoder. Alla skall ha en möjlighet att utvecklas maximalt efter sina individuella och kulturella förutsättningar. Varför blir det allt svårare för elever att nå målen och varför verkar det vara särskilt svårt för elever med utländsk bakgrund? Extra tydligt syns detta i ämnet svenska som andraspråk (SVA), men språket finns inte bara i SVA ämnet, utan också i flera andra ämnen. Språket är ett medel för att tänka, kommunicera och lära. Det är viktigt för alla ämnen i skolarbetet.

Mot bakgrund av att jag arbetar som modersmåls lärare, har jag kommit att intressera mig för arabisktalande elevers svårigheter och möjligheter när det gäller deras språkutveckling. Hur de på bästa sätt ska kunna ges stöd i skolan för att kunna utveckla båda sina språk på ett optimalt sätt.

2. Syfte

Syftet med mitt arbete är att studera dels lärares och dels arabisktalande elevers uppfattningar om undervisningen. Ett särskilt fokus riktas mot språkets betydelse och språkutveckling.

Centrala frågeställningar är:

- Vilka hinder och möjligheter framkommer i lärares och elevers utsagor om hur språkutvecklande undervisningen organiseras och bedrivs?
- Vilka önskemål framförs från lärare och elever när det gäller undervisningens utformning, det vill säga hur skulle de vilja att ”det såg ut”?

3. Litteratur- och forskningsgenomgång

I det här kapitlet kommer jag att diskutera språkutveckling utifrån olika perspektiv och ta upp olika språkutvecklande arbetsformer och arbetssätt. Jag tar även upp vikten av flerspråkigheten, arabiska språket och svenska som andraspråk. Vidare beskriver jag hur såväl Skolverket som annan litteratur belyser språk, flerspråkighet, modersmål och svenska som andraspråk.

3.1 Språk

Språket är huset vi bor i skriver Bjar (2006). Språket är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Strandberg (2006) anser att människan är relaterad till miljö och kultur. Han menar att det inte finns någon kulturbefriad intelligens, ingen medfödd läsfärdighet och inget medfött språk. Det som finns är en fantastisk hjärna som rymmer allt och hjälper oss att utveckla intellekt, läsförmåga och språk- om världen erbjuder sådana möjligheter.

Bjar (2006) skriver att vi glömmer att språk och lärande utvecklas från födseln och att skolan faktiskt bara står för en del av den kunskapsutveckling som fortsätter hela livet. Barn lär sig normer och värderingar genom språket. Språket är grunden, det ger kunskap och kunskap ger makt. Strandberg (2006) påpekar också att genom omedvetet socialt samspel mellan föräldrar och barn sker språkutveckling. Föräldrarna är de första lärarna i barnets liv. Han säger vidare att föräldrarna varken berättar för barnet hur språket är uppbyggt eller hur man pratar. Genom samspelet får barnet tillgång till språket och praktiserar samtidigt ett alltmer avancerat språk. Håkansson (2003) anser att ju tidigare individen utsätts för språket, desto bättre går det med lärandet. Åldern anges som den viktigaste faktorn för lyckad språkinläring.

För att lyckas i skolan måste man kunna språket. Språket är ett medel som man använder för att framföra tankar och uttrycka sig. Det är inte bara viktigt för skolarbete, utan även för identitetsutvecklingen. Identiteten utformas genom samspel mellan individen och de människor man dagligen möter. När identiteten är positiv, förstärker den självkänslan som ligger till grund för självförtroendet. Språket är ett av många hjälpmedel som underlättar socialisationen.

Bjar (2006) påstår att genom skolåren förväntas eleverna bli mer och mer självständiga samtidigt som undervisning och lärande distanseras från vardagen till förmån för ett mer vetenskapligt perspektiv, från ett konkret till ett abstrakt sätt att förstå världen.

Eftersom det hänger på språket, är språklig förmåga viktig, rent av avgörande för om elever ska ha framgång i sitt skolarbete (s. 26).

Det är därför som skolans viktigaste uppdrag är att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling. Lev Vygotskij betonar språkets viktiga roll i utvecklingen av vetenskaplig

förståelse. Individerna utvecklas i tanken och tar in kunskaper via språket och genom språket blir kunskapen synlig och hanterbar. Först byggs språket väggarna och taket och sedan fylls rummet med innehåll från olika ämnesområden. Detta kallas språkets uppbyggnad. Eleverna måste få nytta av all undervisning för att garanteras en bra språk- och kunskapsutveckling vilket innebär att begreppsvärldarna vidgas. Här är lärarens roll som vägledare och stöd mycket viktig. Läraren kan endast lära ut saker till andra, men att lära in kan bara människan själv.

3.2 Språkutvecklande arbetsformer

Språk och språkutveckling är verktyg för lärande och utveckling redan från födseln. Språkutveckling, tänkande och lärande måste gå hand i hand för att lyckas. Språk betraktas som en situerad företeelse vilket innebär att man betonar det sammanhang som språkutveckling och lärande sker i (Wedin, 2011).

Strandberg (2006) skriver att Vygotskij påpekar att genom samtal och samspel med andra utvecklas språket och lärandet hos barnet. Han anser att utvecklingen går från social kompetens till individualitet. Sociala sammanhang påverkar barnets liv mycket, detta skiljer sig från Piagets uppfattningar. Strandberg (2006) nämner detta genom att skriva:

Piagets (och andras) uppfattningar säger att "det lilla barnet under många år är egocentriskt för att sedan utveckla social kompetens" (s.51).

Lindberg (2006) anser att samspel och socialisation är viktiga i språkutveckling och lärande, hon menar att varje individ behöver stöd i allt lärande innan man klarar sig på egen hand.

Utveckling och lärande ses som en socialisationsprocess i vilken de mer erfarna i olika sociala praktiker delar med sig av sin kompetens till mindre erfarna deltagare som successivt ges ansvar för ett alltmer självständigt agerande (s. 72)

Gibbons (2009) och Wedin (2011) refererar till Vygotskij och menar att barn utvecklar sociala och kognitiva färdigheter genom att delta i strukturerat samarbete och interaktion med mer erfarna individer. En individs utveckling är en produkt av undervisningen, inte en förutsättning för den, och den ses som resultatet av individens sociala, historiska och kulturella erfarenheter. Språkinläring och hur duktiga vi blir på att använda språket i olika sammanhang handlar om vilka sociala situationer vi befunnit oss i. "Säg mig med vem du umgås med så säger jag vem du är som person".

Eleverna går från ett mer vardagsspråkligt sätt att uttrycka sig till ett mer skolämnesspråkligt och sedan till ett mer fackspråkligt med hjälp av olika steg när de jobbar i klassen (Liberg, 2006).

Allt tematiskt arbete i förskola och skola underlättar språkinläring. Ju mer sammanhang man arbetar med, ju längre man håller kvar ett tema och låter det utvecklas i olika riktningar, fördjupas, knyts ihop med andra, desto bättre för tanke- och språkutveckling (Ladberg, 2003). Ladberg poängterar några arbetsformer som stimulerar barnets språkutveckling. Hon

anser att arbetsformer som stimulerar elevers språkutveckling måste bryta den begränsning som den vanliga klassrumsundervisningen innebär. Några av dessa arbetsformer är att arbeta i grupp, att söka kunskaper utanför skolan, att arbeta med elevernas erfarenheter, och jobba med musik och rytm det vill säga anpassa miljö till lärande.

För andraspråkselever är samarbete, samspel, interaktion och grupparbete viktiga i elevens inlärningsprocess när det gäller språkutvecklingen. Att kunna använda språkkunskap är att lära sig *hur* man ska tänka och inte bara *vad* man ska tänka. Wedin (2011) påstår att andraspråksforskningen visar att man framhåller vikten av att vuxna sporrar och stöttar barnen för att stimulera deras språkutveckling.

Lorentz (2009) menar att den interkulturella pedagogikens form kännetecknas av ”olika för olika” det vill säga olika tidsåtgång, olika metoder och olika vägar för olika grupper av elever. Han anser att detta borde vara den mest lämpliga blandningen av arbetsmetoder för den mångkulturella skolan.

Stenström (2002) påpekar:

Att jobba med språkutveckling är att jobba genomgripande, under ytan, med alla medel, t.ex. genom kultur (s.15).

Gibbons (2009) tycker att man måste använda lämpligt språk för sammanhanget. Hon beskriver vidare samspelet mellan lärare och elev och de aktiva roller som båda har i inlärningsprocessen som en modell. Detta visar vikten av samarbete mellan individer vid kunskaps- och språkutveckling. Hon förklarar vad uttrycket *stöttning* (scaffolding) betyder. Enligt henne är stöttning en tillfällig, men nödvändig hjälp som läraren och även mer kompetenta elever ger andra elever för att de så småningom ska kunna utföra samma uppgift utan hjälp. Den är framtidsorienterad. Den leder eleverna mot nya färdigheter, nya begrepp eller nya nivåer av förståelse. Detta kräver att pedagoger skapar stimulerande miljöer för att utveckla språk och lärande hos elever.

3.3 Flerspråkighet

Det är lätt att definiera enspråkighet. Det är tydligt att enspråkighet betyder att man har bara ett språk och behärskar det. Det är det som kallas modersmål, och det språket använder man i alla tänkbara sammanhang. Varje språk har olika nivåer, det börjar från det vardagliga språket till det akademiska. Men det finns egentligen ingen allmänt vedertagen definition av flerspråkighet som individuellt fenomen. Nationalencyklopedin definierar flerspråkighet som användning eller behärskning av flera språk. Flerspråkighet och tvåspråkighet är principiellt samma fenomen och samma företeelse. Båda termerna kan användas för att täcka hela fenomenet.

Sverige är ett mångkulturellt samhälle, men inte ett officiellt tvåspråkigt eller flerspråkigt land, trots detta är flerspråkighet ett synligt fenomen i samhället. Börestam och Huss (2001) skriver att:

En lyckad mångkulturalism förutsätter att alla barn ska lära sig samhällets gemensamma värden och det nationella språket. Dessutom ska alla barn få tillfälle att studera sitt eget modersmål i dess kulturella kontext, liksom språket och kulturen hos en annan etnisk grupp än sin egen (s. 109).

Håkansson (2003) skriver också att:

Tvåspråkigheten är något som diskuteras med stort intresse och väcker starka känslor i Sverige. En del ser på tvåspråkighet med skepsis, medan andra ser det som en tillgång och en nödvändighet (s.9).

Det är en tillgång om man använder båda eller alla språk i olika kontexter. I Skolverkets rapport *Flera språk- fler möjligheter* (2002) står det att om man får tillgång till alla sina språk så tidigt som möjligt, gynnar man sin kognitiva utveckling, kunskapsutveckling och identitetsutveckling. I litteraturen framträder olika uppfattningar om tvåspråkighet, från att man måste vara uppvuxen med två språk i familjen för att anses vara tvåspråkig, till att det räcker med att man har viss kunskap om två språk (Håkansson, 2003). Tvåspråkiga barns medvetenhet om språken växer fram tidigt.

Håkansson (2003) och Lindberg (2006) anser att tidig kontakt med flera språk i barndomen kan ha positiva effekter. Lindberg förklarar vidare att två- eller flerspråkiga elever kan vara mer flexibla i sitt tänkande än enspråkiga samt att de utvecklar sitt verbala tänkande och sin förmåga att utnyttja språket som stöd för sitt tänkande.

Det anses gynna deras problemlösningskapacitet och gör att de ofta kan se flera alternativa lösningar på ett problem och lättare kan överge en hypotes till förmån för en annan (s. 57).

Vygotskij återkommer flera gånger i sin förklaring till språkets speciella roll i tänkandet. Han ser tydligt att om man kan gå mellan så många språk, upptäcker man hur ord förhåller sig till meningar och innebörder (Strandberg, 2006). Wedin (2011) anser att flerspråkighet innebär inte bara att man kan flera språk utan även att man har utvecklat kunskap om hur de olika språken används, med vem och när.

Antal språk i sig är aldrig ett problem (Ladberg, 2003). När Ladberg möter barn som lever med mer än ett språk och ser att barnet behöver alla sina språk, inser hon och förstår att det är möjligt eftersom hjärnans kapacitet att hantera språk är oerhört stor, ju fler språk man kan desto lättare är det att lära sig ett nytt. Fler språk utvidgar fantasin och intellektet anser Ladberg (2000) efter att hon intervjuade en turkisk person som kan åtta språk, och som säger att språken kompletterar varandra. Hon tillägger att om man har kunskaper i många språk, kan man jämföra och kontrastera. Man blir inte expert, för då måste man fördjupa sig mer, men man blir allmäknung.

Tvåspråkighet i det svenska skolsystemet har sedan länge diskuterats. Hur ska barnens språkutveckling bäst stödjas i skolan? Är det att lära sig bra svenska så snabbt som möjligt eller är det viktigare att de först utvecklar sitt modersmål? Ska man sträva efter att båda

språken får stöd samtidigt? Hela resan började med att först ge stöd i svenska som andraspråk år 1975 och år 1991 etablerades modersmålsundervisningen. Även inom förskolan ges barnen möjligheter att utveckla sitt modersmål, detta kallas modersmålsstöd (Håkansson, 2003).

I Skolverkets rapport, *Flera språk- fler möjligheter* (2002) står det att:

Forskning och erfarenhet visar att inläringen av svenska underlättas om barnet fått tillfälle att arbeta med begreppsbyggnad på det modersmål som talas i hemmet samtidigt som mycket arbete läggs ned på det svenska språket (s.75).

3.4 Modersmål, arabiska språket

Eftersom min undersökning fokuserar på arabisktalande elever, tar jag upp arabiska som modersmål (första språk) och arabiska som ett ämne med kursplan och betygskriterier. Arabiska är första språk för mer än 400 miljoner människor. Arabiska är ett av de fem största språken i världen (Mandarin, Spanska, Engelska, Hindi och Arabiska) och det är ett officiellt språk i många länder (Wikipedia). Arabiska var, och är fortfarande, ett mycket viktigt språk inom vetenskapen, särskilt inom kunskapsområdena matematik, kemi och medicin. Några av de berömda forskarna var Al- Khawarizmi i algebra, Al- Razi i kemi, Avicenna i medicin och många andra.

Arabiska är uppdelat i tre delar: klassisk arabiska, modern standardarabiska (MSA) och dialekter. Klassisk arabiska är den arabiska som "Heliga Koranen" är skriven på, MSA används officiellt och statligt: inom skolor, utbildning, media, politik m.m. Man kan säga att modern standardarabiska är det språk som lärs in formellt, och dialekt är mer regionalt förankrat, den är det vardagliga språket som varje folk använder i sitt land för att kommunicera med varandra. Det finns olika varianter av arabiska: den maghreb-dialekterna som omfattar den nordafrikanska Maghrebregionen det vill säga libysk, algerisk, tunisisk och marockansk arabiska och den så kallad hassaniya-arabiskan, som talas i Västsahara och Mauretanien; den östliga (mashreqi) dialekten som omfattar irakisk, egyptisk, palestinsk, libanesisk, jordansk och syrisk arabiska (Wikipedia).

Det är stor skillnad mellan arabiska språket och svenska språket. Arabiska skrivs med arabiska alfabetet, bokstäverna är helt annorlunda än latinska bokstäver. Man läser och skriver arabiska från höger till vänster. Bokstäverna ändrar sig i formen beroende på var de kommer i ordet det vill säga i början, i mitten eller i slutet av ordet. Det finns tre vokaler i arabiska (långa och korta vokaler), ordföljden skiljer sig från svenska språket och subjekten kan vara dold ibland. De flesta kanske vet nu att det skiljer också mellan talspråket och skriftspråket på arabiska.

I *Pedagogiska Magasinet* (2012) fördes en debatt om att stärka modersmålets ställning. En lärarstudent skrev att:

Tidigare teorier menade att utveckling av modersmål stod i motsättning till utveckling av andraspråket men nu vet vi att stärka modersmålet stärker såväl andraspråket som kunskapsutvecklingen i övriga ämnen (s. 76).

Det står vidare att flerspråkighet grundat i ett välutvecklat modersmål ger ett friare tänkande, då de kognitiva strukturer som utgör språkandet blir mer stimulerade och utvecklade (s.76).

Synen på ämnet modersmål har inte förändrats i Lgr11 i jämförelse med den tidigare läroplanen. Modersmålets två ben, språk och kultur betonas i hög grad, liksom inriktningen mot språket som ett kommunikativt redskap i den nya kursplanen (Kommentarer till kursplanen i modersmål, 2011). Uttrycket ”områden där modersmålets talas” används i Lgr 11 i stället för ”elevens språk och kultur” för att understryka att en människa kan vara flerspråkig och känna tillhörighet i flera kulturer.

Alla barn med utländsk bakgrund har rätt att få modersmålsundervisning i skolan om minst fem elever önskar samma språk och om en lämplig lärare finns. Detta sker redan när eleven börjar förskoleklass (Lgr 11). Enligt en del forskare (Ladberg, 2003; Calderon, 2004; Lindberg, 2006) visar det sig att elever som utvecklar sitt modersmål klarar sig bättre i skolan än de elever som inte får det. Elever som är trygga och säkra på sitt modersmål kan använda det som en tillgång i andra lärandesituationer.

Varför ska man läsa modersmål? Modersmålet skapar trygghet, gemenskap och en bra grund för barnet att lära sig svenska och andra språk. Det har stor betydelse för barnets identitet och det gynnar självtilliten. Modersmålet är för de flesta människor både det språk de har lättast att uttrycka sig på och det som de visar starka känslor med (Dahl, 2011).

När barnet utvecklar sitt modersmål lär det sig basen. Barnet utvecklar sin språkliga bas i hemmet. I skolan utvecklar barnet sedan den språkliga utbyggnad som krävs för lärande (Wedin, 2011). Ett barn vid femårs ålder behärskar ca 8 000- 10 000 ord. Det innebär att tvåspråkiga barn har med sig en bas i svenska och en bas i modersmål (Rosander, 2006). Hon tillägger att det inte är säkert att barn som har ett annat modersmål än svenska har en fullt utvecklad bas vare sig i modersmålet eller i svenskan. Det är därför viktigt att ta reda på hur långt barnen har kommit i sin språkutveckling både på sitt modersmål och svenska, och det är i förskolan grunden läggs. Lärarna måste ta reda på barnens språk- och kunskapsutveckling, för att kunna identifiera eventuella inlärningssvårigheter.

Rosander (2006) förklarar vidare att:

Den språkliga utbyggnaden består av ett utökat ordförråd kopplat till skolans ämnen, sambandet mellan tal och skrift samt kunskaper om hur man uttrycker sig nyanserat i både tal och skrift så att språket passar i olika situationer (s. 170).

Hon menar vidare att barnet kan arbeta med både bas och utbyggnad samtidigt men det är bättre för språk- och kunskapsutvecklingen, om basen i svenska är fullt utvecklad då barnet börjar skolan. Å andra sidan anser Abrahamsson & Bergman (2005) att brister i basen påverkar elevens kapacitet och dess kunskapsutveckling negativt. Det innebär att man, som lärare, måste röra sig mellan bas och utbyggnad hela tiden i sin undervisning och sträva efter att utveckla dem parallellt, istället för att utgå från att alla elever har en gemensam bas. Detta

är en av svårigheterna som man ser hos flerspråkiga elever i skolor. De saknar ordförråd och kunskap och har luckor i basen - såväl i sitt modersmål som i svenska. Dessutom blir det också svårt för lärarna att anpassa undervisningen till eleverna. Men att anpassa undervisningen och att röra sig mellan bas och utbyggnad gäller väl inte bara flerspråkiga elever utan också andra elever.

Undervisningen i modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål. Undervisningen ska bidra till att eleverna erövrar kunskaper om modersmålets betydelse för det egna lärandet i olika skolämnen, dessutom ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet och bli flerspråkiga (Lgr11). Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden. I det centrala innehållet och kunskapskraven krävs det i alla årskurser att man ska jämföra mellan modersmålet och svenska språket och hemlandets kultur och svenska kultur. Detta kan ha olika svårighetsgrader beroende på vilken årskurs läraren undervisar.

Pedagogerna har nu en annan uppfattning än tidigare om modersmålets betydelse. De flesta pedagoger tycker att modersmålet har stor betydelse för barnets identitet och utveckling och även att modersmålsundervisningens utformning är mycket viktig. Uppmuntran kommer inte bara från föräldrarnas sida, den kommer också från lärarnas sida (Sellgren, 2006):

De nya kunskaperna om modersmålets betydelse innebär också att pedagogerna (83 st.) i högre grad än tidigare uppmuntrar barnen och föräldrarna att barnen ska delta i modersmålsträning eller modersmålsundervisning. Detta gör man ofta när man har utvecklingssamtal, föräldramöte, i lektionssammanhang eller i mer informella samtal (s.198).

Ladberg (2000) poängterar att den lärare som förstår att kunskaper i olika språk stödjer varandra, ger eleverna större möjlighet att utveckla sitt modersmål. De ser modersmålet som ett steg på vägen mot det nya språket.

Wedin (2011) refererar till Gibbons som betonar lärarens roll för att bygga broar mellan hemmets vardagsspråk och skolans mer utvecklade kunskapsregister. Detta betyder att alla lärare oavsett om det SVA- lärare eller annan lärare behöver ha kunskap om språkets roll i lärandeprocessen, om andraspråksinlärning och om vad det innebär att lära sig genom ett andraspråk som ännu inte är fullt utvecklat.

Sellgren (2006) påpekar att samarbetet mellan olika lärarkategorier är viktigt genom att säga:

Pedagogerna vill nu i mycket större utsträckning samarbeta med modersmålstränarna och modersmållärarna. Man ser dessa och föräldrarna som ytterst viktiga personer för barnet (s.198).

Modersmålläraren kan vara en nyckelperson, eftersom han/ hon ofta är den enda vuxna i skolan som representerar barnets ursprung. På så sätt blir han/ hon en resurs för eleverna i skolan (Ladberg, 2000; Stenström, 2002). Håkansson (2003) menar dock att det behövs en

större insats än några timmars modersmålsundervisning för att elever ska uppnå god behärskning av modersmålet.

Ladberg (2003) påstår att det är naturligt att blanda språk, barnen rättar och växlar språket efter person, kunskaper, ämne eller för att få effekter. Hon lägger också till att man kan växla språk för att visa samhörighet eller för att få större auktoritet. Håkansson (2003) beskriver också kodväxling med att säga:

Kodväxling är en mer positivt laddad beteckning för samtidig användning av två språk. Det anses vara ett tecken på stark språklig kompetens. Förmågan att kodväxla är något som ingår i talarens pragmatiska förmåga och ju bättre tvåspråkiga barn blir på sina båda språk desto mer kodväxlar de (125).

Man kan läsa modersmålet som språkval, elevensval eller utanför timplanebunden tid. Undervisningen i kommunen jag jobbar bedrivs 40 minuter i veckan om man läser det utanför schema och den ersätter språkvals- eller elevensvalstid om man läser det som språkval eller elevensval.

3.5 Svenska som andraspråk

Svenska som andraspråk blev ett kärnämne med egen kursplan och med samma värde som svenska år 1985. Ämnet skall anordnas för elever som har ett annat modersmål än svenska om behov finns. Först genomför eleven ett Bokup test för att granska dennes nivå på svenska. Sedan beslutar rektorn om undervisningen i ämnet skall anordnas för den specifika eleven. SVA- undervisningen ersätter svenska lektioner för elever som behöver läsa det och de elever som läser SVA får samma antal timmar som andra elever i klassen.

Ämnet har fått en starkare ställning i skolan än tidigare. Ändå möter Ladberg (2000) ständigt synen hos både elever och lärare att svenska som andraspråk skulle vara en enklare form av svenska. Hon hävdar att man glömmer att den elev som läser svenska som andraspråk får kunskaper i svenska språket i relation till ett eller flera andra språk. Detta innebär bredare språkkunskaper.

Språkligt fokus i all undervisning är nödvändigt om andraspråkselever ska få optimala möjligheter till att lära sig både svenska och ämneskunskaper i övriga ämnen (Wedin, 2011). Att låta eleven vänta med språkliga och innehållsmässiga utmaningar tills basen är färdig bromsar utvecklingen (Abrahamsson & Bergman, 2005).

Det finns mycket forskning om hur andraspråkselever bäst utvecklar sina språkkunskaper. Wedin (2011) säger att eleverna har en speciellt krävande situation eftersom de ska lära sig svenska som andraspråk och använda det som ett redskap för lärande. Mer forskning har genomförts om vilka betingelser som ger goda möjligheter till skolframgång. Hon refererar till Axelsson som lyfter fram fyra faktorer som särskilt är betydelsefulla för andraspråkselevernas skolgång. Dessa faktorer är språkligt anpassad ämnesundervisning, modersmål, undervisning i svenska som andraspråk och en sociokulturellt stödjande miljö.

Hon menar att eleverna behöver ha möjlighet till språkutveckling under hela tiden för att uppnå den nivå som krävs i skolan. Utvecklingen sker inte bara under lektionerna i svenska som andraspråk utan i alla andra ämnen.

Fridlund (2011) och Stenström (2002) tycker att alla som jobbar med barn måste ha kunskap om språkutveckling för att ge eleverna en språkutvecklande ämnesundervisning och hur man lär på sitt andraspråk. En viktig del att ta hänsyn till är att samverka med föräldrarna och respektera olika kulturer för att eleverna ska lyckas med språkutvecklingen (Stenström, 2002). Förhållandet mellan modersmållärare och ämneslärare kommer att fungera som en förebild för barnen (Ladberg, 2000). Efter fler jämförelser i arbetssättet och flera undersökningar ser man att andraspråklärare och modersmållärare måste gå "hand i hand" med ämnesläraren från nybörjarnivå mot målet (Bergman, Sjöqvist, Bülow & Ljung, 2001). Det samarbetet vore önskvärt och bra. De citerar vidare att:

För att kunna möta eleven krävs både att man *hittar elevens språkliga nivå* och, inte minst, *elevens utvecklingsnivå* på ett mer generellt plan. Vi tänker då inte på om eleven "hunnit med kursen" utan mer var eleven står när det gäller abstrakt tänkande och möjlighet att ta till sig kunskaper. I detta arbete bör andraspråkläraren och modersmålläraren vara ovärderliga (s.73).

Parszysk (1999) betonar vikten av att undervisningen i svenska som andraspråk sker i mindre grupper, för att bidra till elevernas språkutveckling på bästa sätt. Det omnämns att undervisning i modersmål och i svenska som andraspråk är bidragande faktorer till en mer positiv inställning. Där finns det möjlighet för läraren att anpassa innehållet i undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar på ett annat sätt än om eleverna undervisas i den ordinarie klassen.

Men å andra sidan menar Fridlund (2011) att den svenska skolan har ett ambivalent förhållningssätt till den åtskilda andraspråksundervisningen. Hon med flera andra anser att ämnet exkluderar elever, andra menar att forskning visar att det är precis tvärtom. Fridlund beskriver att eleverna läser alla ämnen tillsammans med sina kompisar, men när det kommer till svenska språket delas eleverna in i två ämnen (svenska och svenska som andraspråk). Hon undrar om detta gynnar integreringen, något som svenska som andraspråk enligt styrdokumentet ska främja. Hon anser att solidaritet och tolerans är mycket viktiga i skolans värdegrund. Mot denna bakgrund ställer hon sig frågan om man inte inom ämnet svenska borde kunna anpassa undervisningen för såväl en- som flerspråkiga elever, dvs. ett gemensamt svenskämne för alla.

Grupp- och klassammansättningarna präglas därför av heterogenitet för att i största möjliga utsträckning bidra till att elever utvecklar inte bara lärandet i gängse mening utan även tolerans och acceptans sinsemellan (s.41).

Fridlund hävdar också att skolan är en av de viktigaste miljöerna i arbetet med att integrera och inkludera alla elever i syfte att nå social och kulturell integration i samhället i övrigt och att inte marginalisera och exkludera vissa.

3.6 Styrdokument

I Lgr 11 ställs frågan: ”Hur stimulerar vi elevernas språkutveckling inom ramen för arbetsområdet?” Detta betyder att språket är knutet till alla ämnen. Det står också att genom undervisningen ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att tolka, diskutera, argumentera, reflektera och analysera. För att eleverna ska lyckas med allt detta behöver de språket. Det står också i Lgr 11 att språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade.

I kunskapsöversikten *Att läsa och skriva* (2003) betonas ”flerspråkiga” elevers särskilda behov och hur man ska använda bästa möjliga sätt att hjälpa dem:

Barn som växer upp med ett förstaspråk som är minoritetsspråk i Sverige och med svenska som sitt andraspråk behöver särskilda arrangemang för att deras språk ska utvecklas till en nivå där språken blir effektiva kommunikations-, identitets- och tankeinstrument. Detta är skälet till att det svenska skolsystemet har särskilda ämnen för språkundervisning av tvåspråkiga barn, de två ämnena svenska som andraspråk och modersmål (s.47).

I Lgr 11 formuleras också att läraren ska stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att eleven utvecklar sin förmåga och den egna kunskapsutvecklingen går framåt och kunna nå utbildningsmålen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans internationella kontakter utvecklas. Ett internationellt perspektiv är ett av skolans uppdrag för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Detta leder också till att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom Sverige. Skolan ska vara en god och trygg miljö för utveckling och lärande. Varje elev har rätt att komma till skolan med glädje och belåtenhet eftersom detta bidrar till att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Undervisningen i modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål. Den ska ge eleverna förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet och bli flerspråkiga (Lgr 11). Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden.

Undervisningen i ämnet svenska som andraspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket (Lgr 11). Eleverna ska bli lika bra på svenska som elever med svenska som modersmål det vill säga uppnå förstaspråksnivå i svenska och även kunna använda språket som ett redskap för inläring av skolans olika ämnen. Dessutom kunna utveckla sin förståelse för omvärlden. Det innebär att eleverna ska ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära.

I Lgr 11 betonar man vikten av samarbete mellan SVA- lärare och modersmållärare för att kunna identifiera vad eleven kan och vilket stöd den behöver för att uppnå målen i alla ämnen. Skolan skall ge möjlighet att utveckla språkets normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp, samt hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier.

4. Metod

I detta kapitel kommer jag att presentera den metod jag har använt i min undersökning samt beskriva mitt urval av informanter och deras bakgrund samt genomförandet av min undersökning.

4.1 Val av metod

Jag har använt mig av en kvalitativ metod i form av intervjuer för att genomföra min undersökning och uppnå mitt syfte. Trost (2010) anser att val av metod skall ske i anslutning till val av teoretiskt perspektiv och till den aktuella frågeställningen. Eftersom min studie handlar om lärares och arabisktalande elevers uppfattningar om språkutvecklande undervisningen, går det inte att mäta detta kvantitativt. I kvalitativa intervjuer däremot intresserar man sig för verkligheten, känslor, attityder, upplevelser och uppfattningar. Man kan också ställa följdfrågor och på så sätt få mer utförliga svar.

4.2 Urval av informanter

Jag valde en mångkulturell låg- och mellanstadieskola i staden där jag bor och arbetar. I skolan finns ca 60 % elever med ett annat modersmål än svenska. De flesta på skolan anser att mångfalden är en stor tillgång i undervisningen. Skolans starka sidor är kultur och mångfald, värdegrund och social kompetens, språklig medvetenhet, natur och miljö samt hälsa och rörelse. Ett av de viktiga målen i skolan är att förbereda alla elever inför framtiden genom att förmedla och bygga upp kunskaper samt stärka deras självkänsla och sociala kompetens.

Urvalsgruppen består av tre klasslärare, en modersmåls lärare, tre SVA-lärare och 12 arabisktalande elever. Klasslärarna jobbar på olika stadier: en förskollärare, en lågstadielärare och en mellanstadielärare, alla tre är behöriga och har många år erfarenhet.

Modersmåls läraren kommer från Irak, har jobbat i 9 år och undervisat i grundskolan från förskoleklass till och med åk 9. Hon är behörig och fått nyss legitimation. En SVA- lärare undervisar F- 3, den andra läraren undervisar 4- 6 och den tredje läraren undervisar F- 6 i flera skolor, handleder klasslärarna och är ansvarig för att testa eleverna med Bokup testet i hela kommunen. De är också behöriga och deras åldrar ligger mellan 35 år och 55 år.

Jag valde arabisktalande elever eftersom jag själv talar det språket och då tänkte jag att eleverna känner sig trygga när de blir intervjuade och att det blir lättare för dem att uttrycka sig. Det vill säga att de kan använda sitt modersmål. De 12 eleverna går i olika årskurser från förskoleklass till år 6: 3 elever går i förskoleklass, 1 i år 2, 1 i år 3, två i år 4, tre i år 5 och två i år 6. Av de 12 elever som ingick i min undersökning är 8 elever födda i Sverige och 4 har bott i Sverige i 4 - 5 år. Alla 4 elever var på låg- och mellanstadier när de kom till Sverige. Ursprungligen är de från Irak, Palestina och Libanon.

4.3 Genomförandet av intervjuerna

Det var inte svårt att kontakta pedagogerna eftersom jag träffar dem två gånger i veckan på plats då jag jobbar i flera skolor. Jag träffade dem först och bokade tid med varje pedagog. Jag tänkte i början intervjua alla pedagoger i alla årskurser, men det blev inte så eftersom några tackade nej till intervjun på grund av brist på tid. På grund av detta kontaktade jag en

förskoleklasslärare, en lågstadielärare och en mellanstadielärare. Jag lämnade mina frågor till dem i förväg eftersom jag ville att de skulle ha tid på sig att reflektera över frågorna.

Det finns flera olika former av intervjuer, bland annat enskilda och gruppintervjuer. Jag valde enskilda intervjuer eftersom vid gruppintervjuer påverkar informanterna varandra och håller inne med känslig information, ”hemligheter” som skulle berättas när man är själv med intervjuaren (Stukát, 2005). Intervjuerna var ostrukturerade och de genomfördes med hjälp av checklista (frågeguide) med en uppsättning teman eller ämnen. Jag ställde ett antal likadana huvudfrågor till alla intervjupersoner med flera andra olika frågor beroende på vilken person jag skulle intervju (bilaga 1).

Alla informanter i min undersökningsgrupp är inblandade i skolväsendet, så jag intervjuade dem i mitt klassrum i skolan där miljön var lugn och ostörd (Stukát, 2005). När jag intervjuade pedagogerna använde jag mig av en digital kamera men jag spelade in bara ljudet. Bandspelaren kan ta upp betoningar och nyanser som är svåra att skriva ner.

Registrering av intervjusvar, särskilt vid ostrukturerade intervjuer sker oftast med hjälp av bandspelare och därefter brukar materialet transkriberas, dvs. skrivas ut i sin helhet, helst med pauser, skratt, tvekanden etc. inkluderade (s. 40).

Intervjuerna med eleverna spelades inte in utan då förde jag anteckningar. Jag försökte också repetera efter varje svar jag fick från eleverna när jag förde anteckningar. På så sätt kunde informanterna rätta till det jag eventuellt hade missuppfattat. I slutet av varje intervju läste jag högt vad eleven hade svarat på varje fråga. Jag ställde fler följdfrågor när jag fick korta svar för att utveckla svaren lite mer. Patel & Davidson (2003) anser att det i stort finns två olika sätt att registrera intervjusvaren: genom att föra anteckningar eller genom att göra en ljudinspelning. Tanken med det var för att minska tiden med transkriberingen. Varje intervju med inspelning tog mellan 30 – 45 minuter, och med anteckningar mellan 15 -20 minuter.

4.4 Bearbetning

Användning av bandspelare vid intervjuer har fördelar och nackdelar hävdar Patel & Davidson (2003), Stukát (2005) och Trost (2010). Fördelarna är att man lyssnar på tonfall och ordval flera gånger, man koncentrerar sig på frågorna och svaren och man skriver ut precis allt som sagts. Nackdelarna är att transkriberingen är tidsödande och det kan bli många sidor (Stukát, 2005). Detta hände mig, en intervju på 45 minuter blev 7- 8 sidor i utskrift. Efter att jag var klar med varje ljudinspelad intervju, försökte jag skriva ut alla svar ordagrant samma dag. Transkriberingen var ett tidsödande arbete. Fördelen med detta var att jag direkt kunde märka om jag har missat något under intervjun eller om jag behövde förbättra någonting till nästa intervju. (Patel och Davidson, 2003). Därefter analyserade jag dem. Efter flera gångers genomläsning sorterades alla svar i relation till min studies syfte och frågeställningar.

4.5 Etiska principer

Fyra allmänna huvudkrav måste utföras i en vetenskaplig forskning. De är:

- *Informationskravet:* betyder att informera informanterna om studiens syfte. Jag informerade pedagogerna muntligt. Innan jag intervjuade eleverna skickade jag ett brev (bilaga 2 på svenska och bilaga 3 på arabiska) till målsmän där informerade jag om syftet med mina studier och bad att få godkännande att intervjua deras barn. Godkännandet gjordes genom att förälder/ föräldrar skev under min förfrågan.
- *Samtyckeskravet:* Deltagarna själva bestämmer om de vill medverka eller inte och jag informerade alla informanter om att de när de ville fick avsluta intervjun. Elevers målsmän skickade talongen tillbaka om de godkänner eller inte att intervjua deras barn.
- *Konfidentialitetskravet:* Jag påminde kontinuerligt om att jag inte ska nämna namnet på personen jag intervjuar och inte heller skolans. De ska behandlas med konfidentialitet. Informanterna får också avbryta sin medverkan när som helst om de vill.
- *Nyttjandekravet:* Jag nämnde att alla personuppgifter jag får kommer endast att användas för forskningsändamål.

4.6 Reliabilitet och validitet

Stukát (2005) anser att reliabilitet är kvaliteten på själva mätinstrument (s.133). Jag har förberett mig noggrant inför intervjuerna och jag själv är engagerad i undervisningen och skolväsendet. Jag har ett eget klassrum där jag genomförde mina intervjuer i en lugn och bekväm miljö. Jag påminde alla mina respondenter att inget svar är rätt eller fel och att syftet är att se likheter och olikheter. Jag uppmuntrade dem också till att svara så som de själva tycker och tänker och att det är just detta jag var intresserad av.

Stukát (2005) anser att validitet handlar om hur bra ett mätinstrument mäter det man avser att mäta (s.134). Jag valde en mångfaldsskola där det går ca 60 % elever med utländsk bakgrund för att få så god validitet som möjligt och jag ställde intervjufrågorna i samband med undersökningens syfte. Mina deltagare var inte främlingar, jag känner dem sedan tidigare. Detta kan i sig tänkas som en fördel. Informanterna kan känna sig trygga och ärliga under intervjuerna. Det kan också vara en nackdel att vara "känd" under intervjun. Deltagarna kanske svarade snällare än de anses skulle ha gjort. Trots detta märkte jag att stämningen under intervjuerna var allvarlig och seriös.

5. Resultat

Resultatet kommer att presenteras i berättande text. Inledningsvis belyser jag lärarnas uppfattningar och därefter elevernas. Såväl lärare som elever kommer att göra sina röster hörda genom representativa citat i den berättande texten. Citat kommer att presenteras med mindre stilstorlek och indrag i kanten. Antalet arabisktalande elever varierar i alla årskurser från tre elever till halva av antal elever i klassen.

5.1 Vad säger lärarna om hinder med språkutveckling hos flerspråkiga elever?

Alla lärare jag intervjuade betraktar flerspråkigheten som en tillgång i samhället men några anser dock att flerspråkiga elever behöver en längre utvecklingsperiod för att kunna klara sig i skolan.

Jag kan tänka mig om man har ett annat modersmål än svenska så har man en längre utvecklingsperiod men det varierar mycket mellan eleverna (Klasslärare).

Det kan ta längre tid hos en del flerspråkiga elever att lära sig svenska (Klasslärare).

Ingen av lärarna jag intervjuade har märkt att elevernas modersmål skulle vara ett hinder för att eleven skulle lära sig bra svenska. Men ändå finns det några faktorer som lärarna menar påverkar språkutvecklingen hos en del elever med utländsk bakgrund. Det som lärarna upplever som brister i språket och vad gäller begrepp men även sådant som handlar om koncentrationssvårigheter.

Man behöver språket i alla ämnen, man märker skillnaden när man kommer till en högre årskurs, speciellt i matematik när det kommer problemlösning. Man behöver lyfta språket från det vardagliga språket till den akademiska nivån (SVA- och Klasslärare).

Många lärare förutsätter att flerspråkiga elever har ett stort ordförråd som man gör med svenska elever. Men SVA-lärare gör inte det (SVA-lärare).

Lärarna har uppfattningen att många föräldrar pratar svenska med sina barn och i detta sammanhang menar lärarna att barnen riskerar att tappa sitt modersmål, det vill säga de blir inte flerspråkiga. Flera lärare menar att många föräldrar väljer bort modersmålsundervisningen.

Modersmålsundervisningen är mycket viktig, all forskning som jag känner till visar detta. Det finns många föräldrar som vill att deras barn avstår från modersmålsundervisningen eftersom de bor i Sverige och de felaktigt tänker att det blir för mycket för deras barn (Modersmåls lärare, klasslärare och klasslärare).

Ett annat hinder kan vara dålig föräldrasamverkan med skolan. För att utveckla elevernas modersmål anser lärarna att det krävs en samverkan mellan hemmet och skolan.

Man kanske inte har goda förutsättningar hemma, eller inte får så mycket läxhjälp och stöd från föräldrarna som man skulle önska (Klasslärare).

Föräldrarna måste vi alltid ha med oss, de måste vara delaktiga. Samarbetet med dem ger en förståelse av elevens situation på ett helt annat sätt (Alla lärare).

Flera lärare nämnde att det inte finns några bekymmer alls med att läsa två språk, eleverna sorterar och de får oftast högre betyg om de undervisas i båda språken samtidigt.

Jag bygger upp språket från grunden och jobbar med grammatik och språkliga strukturer. Jag använder också speciellt material som bygger upp språket från grunden (SVA- lärare).

En lärare ser inga svårigheter hos sina elever och svarar så här:

Jag ser inga svårigheter med inlärnin g hos mina elever, alla är födda i Sverige (Klasslärare).

Det som lärarna uppfattar vara det största problemet är att det är för kort tid avsatt för modersmålsundervisning och att lektionerna ligger efter skoltid. En lärare tycker att ju yngre eleverna är desto mer undervisning behöver de i såväl modersmål som i svenska som andraspråk.

5.2 Vad ser lärarna för möjligheter med undervisning för att främja elevers språkutveckling?

Några lärare lägger stor vikt vid Lgr 11 och säger:

Med Lgr 11 måste vi dokumentera och visa vilket stöd som vi sätter in (SVA- lärare).

Det allra största stödet sker i klassrummet, att pedagogen anpassar sitt sätt att undervisa och vara noggranna med att utgå från elevens förutsättningar (Klasslärare).

Anordning av SVA- och modersmålsundervisning om det behövs i skolan (Alla lärare).

Vikten av modersmål betonar de flesta av lärarna genom att uttrycka:

Om en flerspråkig elev känner till ett ordbegrepp på sitt modersmål behöver inte lära in det på svenska. Om man har ett stort och rikt ordförråd på sitt modersmål då har man möjlighet att ha ett rikt ordförråd på svenska (SVA- och modersmållärare).

Det är bra att man har sitt modersmål hemma och svenska i skolan, med kompisar och sociala nätet. Man blir aldrig duktigare än vad man är på sitt modersmål, modersmålet är mans känlospråk (SVA- och modersmållärare).

SVA är ett kärnämne. Alla lärare tycker att SVA gynnar alla elever i skolan eftersom eleverna blir delade i små grupper och undervisningen sker samtidigt som svenska sker för övriga elever i klassen. Övergripande målen i svenska och SVA är nästintill identiska. Eleverna som har SVA får lika många lektioner som de elever som läser svenska. Till och med förskoleklasser undervisas i SVA på skolan. SVA betyget är värt lika mycket som betyget i svenska och det räknas på samma sätt.

Eleven får SVA- undervisning så länge behovet finns. Den ersätter svenska ämnet om man behöver läsa det (SVA- lärare).

SVA- och klasslärare rekommenderar att samarbeta med varandra genom att de så långt som möjligt försöker arbeta med samma tema men kanske på olika sätt det vill säga prata mer ord och synonymer, ha fler genomgångar och komma ner grundligare och mycket mer än vad klasslärare gör på vanliga svenskalektioner.

Det är en bra förmån att det finns svenska som andraspråk i skolan. SVA- lärare jobbar på ett enklare och tydligare sätt än vad klassläraren gör, jag samarbetar på ett mycket bra sätt med SVA- lärare, vi kör alltid med samma tema (Klasslärare).

Några lärare jag intervjuade nämner vikten av elevers egen kultur och identitet. Enligt dem är det viktigt att eleverna lär känna sin egen kultur och att de känner att den är lika värdefull som andras kulturer, vilket därmed anses stärka deras identitet. Det är också en vinst för alla elever att se på likheter och olikheter mellan Sverige och de hemländerna eleverna kommer ifrån det vill säga att lära känna andras kulturer, tillägger en lärare.

Jag bara känner förmånen att få jobba på en sådan skola för att man lär sig väldigt mycket om kulturer, religion, traditioner osv. Dessutom får man en annan förståelse av andras upplevelser (Klasslärare).

5.3 Vad har lärarna för önskemål att framföra när det gäller undervisningens utformning?

Det största önskemålet som alla lärare framför är ett gott samarbete mellan alla lärarkategorier. Genom att alla lärare samarbetar innebär det att modersmålsundervisningen måste ingå som en del i elevens skolarbete och inte vara något fristående. Det önskas mer tid för modersmålsundervisning för att hinna lära eleverna själva modersmålet och olika begrepp i andra ämnen, och för att kunna samarbeta på bättre sätt med andra lärare.

De förklarar vidare att Skolinspektionen påpekade också att man måste hitta rutiner för samarbete mellan olika lärarkategorier för att eleverna med annat modersmål ska lyckas i skolan. Ett sådant samarbete är mycket betydelsefullt eftersom man får en helhetssyn på eleverna och därmed försöker hjälpa dem att nå maximal kunskapsutveckling, säger de flesta lärare. Enligt lärarna borde eleverna ha möjlighet att få kunskaper om samma ämne i både modersmål och på svenska. Det som de inte förstår på lektionerna kanske de skulle kunna få hjälp med att förstå på SVA eller på sitt modersmål. Detta skulle kunna hjälpa eleverna att förstå ord, begrepp och sammanhang och det kan hjälpa lärarna att se var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling.

5.4 Vad säger eleverna om svårigheterna i skolan?

Man märker att eleverna gillar ämnena enligt deras intressen men matte är svårt tycker de flesta när de ska räkna stora tal och när det kommer komplicerade instruktioner. Då betyder det att språket är viktigt och genomsyrar alla ämnen.

Idrott och svenska är lätt för mig och matte är svårt. Jag vet inte varför matte är svårt.

Jag älskar slöjd och bild. Matte är inte lätt, det blir svårare att räkna när man blir äldre.

Alla elever har lätt för engelskan förutom en elev som missade ett år. SO ämnen är svåra för några elever för att det förekommer svåra ord i böckerna. Att göra läxorna är det svåraste för en del elever. Detta beror på hur mycket hjälp de får hemifrån och i skolan. Några elever säger att det är lätt med de praktiska ämnena och andra gillar dem inte.

5.5 Vad ser eleverna för möjligheter med undervisning för att främja deras språkutveckling?

Alla eleverna är eniga angående att SVA ges till eleverna med ett annat modersmål om man behöver det. De behöver läsa ämnet för att till exempel få större ordförråd, utveckla sina berättelser m.m. Eleverna uttrycker sig genom att säga:

De som inte är svenskar de läser SVA för att kunna mer svenska och uttrycka sig ordentligt. Jag går på SVA för att jag ska lära mig bättre svenska.

SVA är till de som inte kan mycket svenska och kommer från andra länder, SVA är lite lättare än svenska, man lär sig svåra grejer, till exempel adjektiv, verb och substantiv men ingen matte.

Jag tycker vi jobbar nästan med samma sak som våra klasskompisar, vi har samma böcker fast man får lite mer förklaring vad orden betyder.

En av mellanstadieelever svarar:

Jag går inte i SVA längre. Man går i SVA för att man inte kan stava så bra och inte prata flytande. Det är lättare i SVA. Jag går i vanlig svenska och jag läser lite högre nivå än de som går i SVA.

Alla eleverna jag intervjuade, små och stora är medvetna att modersmålsundervisning har en betydande roll i deras utveckling.

Det är bra med modersmålsundervisningen för att jag lär mig mer att tala språket. Man måste behålla sitt modersmål. Det är väldigt viktigt för att man ska lära sina barn i framtiden och hålla kontakt med släkten.

Det är bra att man läser sitt modersmål för att om man inte kan sitt eget språk så är man inte hel. Om man har en mamma från Indien och en pappa från Sverige och man inte kan indiska, då är man inte hel för det är din egen kultur.

Jag behöver mitt modersmål för att be.

Eleverna ser att förmågan att kunna växla mellan två språk är möjlig och inte särskilt svårt. De pratar arabiska med sina föräldrar och svenska med syskon, i skolan och med sina kompisar. Modersmålsundervisningen ger en möjlighet att lyckas i skolan.

Jag pratar alltid arabiska, men när jag inte kan ordet så säger jag det på svenska.

Jag pratar alltid arabiska men ibland svenska med mina syskon och mina kompisar.

5.6 Vad har eleverna för önskemål att framföra när det gäller undervisningens utformning?

Eleverna önskar ett samarbete mellan modersmåslärare och alla andra lärare. De önskar att instruktioner och svåra ord kunde förklaras på arabiska genom att säga:

När man lär sig sitt eget språk bättre, det kan hjälpa att bli bättre på svenska.

Arabiska hjälper mycket med att förstå mer om man har svårt med svenska språket.

Modersmåslärarnas närvaro är väldigt kortvarig i skolan eftersom de jobbar på flera ställen. Om de i stället kunde befinna sig i skolan varje dag skulle de kunna vara mera till hjälp.

6. Diskussion

6.1 Metoddiskussion

Jag genomförde kvalitativa intervjuer för att försöka få svar på mina frågeställningar. Metoden hjälpte mig först och främst att studera informanternas upplevelser, känslor och erfarenheter. Det var tidskrävande att genomföra sådana intervjuer med att spela in, bearbeta, sortera och analysera. Stukát (2005) anser att det kan vara omfattande att få med känslor, åsikter, inlevelser m.m. om man använder kvalitativa intervjuer. Det kunde ha varit intressant också om jag observerat lärarna i skolan och studerat hur de jobbar i praktiken. Eventuellt skulle jag också ha kunnat intervjua lärare och elever på en annan skola för att få mera bredd i det empiriska materialet. Kanske genomföra intervjuer i ytterligare en skola i samma kommun eller i en annan kommun och se likheter och olikheter mellan varandra. Men det hade då blivit mer tidskrävande.

6.2 Resultatdiskussion

Genom litteratur- och forskningsgenomgångarna och efter mina intervjuer med pedagogerna och eleverna kan jag säga att språket är oerhört viktigt för människor, antingen modersmål eller ett annat språk. Man behöver språket för att tänka, kommunicera och göra sig förstådd i omvärlden (Bjar, 2006).

Däremot är svenska språket det största problemet för elever med annat modersmål än svenska. Så är det också hos många andra elever. Om man inte kan behärska språket blir det svårare att förstå och hänga med på lektionerna. Enligt Lgr 11 (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2011) ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Studiehjälper kan vara till hjälp säger lärarna om eleven har kunskaper på sitt modersmål men har svårt för svenska språket. Jag tycker att handledning i alla ämnen ska ges till alla elever som behöver den oavsett om de är födda i landet eller nyanlända, eftersom det är modersmållärarna som upptäcker om eleven saknar kunskaper eller språket.

För att kunna bli bättre på svenska ska man först kunna sitt modersmål. Här är det föräldrarnas roll som är viktig för att deras barn ska kunna basen i modermålet och sedan är det modersmållärarollen att bygga vidare på det. Det är mycket viktigt att föräldrarna inte väljer bort modersmålsundervisningen (Ladberg, 2003).

Modersmålläraren tillägger att modermålet stärker elevernas interkulturella identitet. Syftet med modersmålsundervisningen är att den ska stimulera elevernas intresse att skaffa sig kunskaper i olika former och ska ge dem förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet och bli flerspråkiga (Lgr 11). Pedagogerna som jag intervjuade nämner att modersmålet är viktigt för alla flerspråkiga elever och att man ska utveckla det så mycket som svenska. Men brist i modersmålsundervisning och brist på samarbete mellan lärare gör detta nästan omöjligt i verkligheten.

I Lgr11 står det att det svenska skolsystemet har särskilda ämnen för språkundervisning av elever med utländsk bakgrund. De två ämnena är SVA och modersmål (s.47). Alla pedagogerna är eniga att SVA är ett kärnämne med egen kursplan och kunskapskrav. Det har samma värde som svenska. Resultatet visar att några SVA- lärare jobbar intensivt tillsammans med klasslärare och detta är positivt men det måste ske mellan alla de pedagoger som undervisar gemensamma elever. De säger att det är viktigt att utgå från elevernas förutsättningar och behov (Lgr11), men frågan är om det sker i verkligheten. Det är betydelsefullt att möta eleverna på deras nivå för att därifrån bygga vidare med utvecklingen. Några pedagoger tycker att det tar längre tid för flerspråkiga elever att utveckla svenska språket än enspråkiga elever. Detta kan bero på att de inte har utvecklat en automatiserad förståelse av det nya språket (Ladberg 2003). Man behöver lite mer tid för att förstå vad man säger. Det kan hända att de flesta lärare inte tar hänsyn till detta. De glömmer bort sig när de har genomgångar eller förklarar något inom ett särskilt ämne.

Fyra faktorer ger goda möjligheter till elevernas skolframgång (Wedin, 2011). De fyra faktorerna är SVA, modersmål, språkligt anpassad ämnesundervisning och en sociokulturellt stödjande miljö. Alla faktorerna är tillgängliga i skolan där jag gjorde mina intervjuer för att eleverna ska lyckas enligt lärarna. Detta är ett av de viktigaste målen i skolan. Faktorerna leder till att flerspråkiga elever ska kunna prestera på samma nivå som elever med svenska som modersmål. Men det räcker inte bara att de här faktorerna finns. Några pedagoger jobbar var och en i sin egen värld, de måste samarbeta med varandra för att få en helhet om eleverna. Sedan även hitta svårigheterna hos dem med inläring och kunna hjälpa dem i rätt tid. Pedagogerna är viktiga personer i skolan och deras samarbete är ännu viktigare för att hitta elevens utvecklingsnivå (Bergman, Sjöqvist, Bülow & Ljung, 2001).

Det hänger på språket (Bjar, 2006) och det säger också eleverna som blev intervjuade. Det blir svårare med långa texter med svåra ord, med mer komplicerade instruktioner och med svåra problemlösningar m.m. Ju äldre man blir desto svårare blir det i skolan om man har brister i språket. Efter mina erfarenheter och samarbeten med några lärare om våra gemensamma elever, märker vi tillsammans framsteg hos eleverna. Jag ser själv att mångfaldsverksamhet är till stor hjälp för eleverna med annat modersmål än svenska.

Det hänger inte bara på språket utan också på identitetsutvecklingen. Skolan är en social och kulturell mötesplats för eleverna och personalen. Den måste stärka elevernas förmåga att leva i en mångkulturell värld. Att vara medveten om den egna kulturen och andras kulturer bidrar till att eleven utvecklar sin identitet och känner stolthet över den. Alla barn ska få tillfälle att studera sitt eget modersmål i dess kulturella kontext, liksom språket och kulturen hos en annan grupp än den egna (Börestam & Huss, 2001)

För att lyfta modersmålets värde tar Bjar och Liberg (2003) fram några råd till läraren för att på bästa sätt stödja elever med utländsk bakgrund:

Det är av central betydelse att lärare har en grundläggande respekt för elevernas språk och kultur och att läraren inte ser som sin uppgift att ersätta barnets första språk och kultur med svenska språket och svenska kultur (s.167).

Det är viktigt att framhålla modersmålets och den egna kulturens betydelse för såväl elever som för föräldrar. Detta sker genom ett gott samarbete mellan pedagoger, föräldrar och elever. Men min undersökning visar att några lärare inte lyfter upp vikten av kultur i elevens språkutveckling. Man behöver ta hänsyn till föräldrarnas kunskap och engagera dem i skolans arbete eftersom de är en del av deras barns utveckling.

7. Slutsord

Jag har kommit genom mina studier fram till att språket är viktigt för människor och flerspråkiga individer är en tillgång i samhället. Dessutom håller jag med pedagogerna och eleverna om att modersmålet är viktigt och att samarbetet mellan alla lärarkategorier kan vara en fördel för elevernas språkutveckling och identitet.

7.1 Slutsats

Jag genomförde flera kvalitativa intervjuer i en mångfaldskola. Mitt syfte var att undersöka vilka hinder, möjligheter och önskemål som framförs från lärare och elever om undervisningen i skolan. Jag fokuserade på språkutveckling hos flerspråkiga elever.

Studiens resultat visar att språket är ett medel att kommunicera, tänka och uttrycka sig. Modersmålsutvecklingen är grunden för andraspråksinläring, vilket alla pedagoger som jag intervjuat framhåller. Ett gott samarbete mellan alla lärarkategorier kan vara en fördel för flerspråkiga elever, men eftersom modersmålsundervisningen ligger efter skoltid och är bara en gång i veckan, så är det svårt att förverkliga det samarbetet. Några lärare samarbetar med varandra men inte alla är engagerade på grund av tidsbrist.

Ett bra samarbete med föräldrarna är ännu bättre för att stärka elevernas identitet genom att bjuda in dem till skolan för att lyfta upp deras egen kultur. Föräldrarna kan till exempel berätta om högtider, traditioner, språket m.m. Detta ökar elevernas trygghet i skolan.

En av svårigheterna hos flerspråkiga elever var en långsam språkutveckling. Men efter min undersökning märkte jag att eleverna som behöver SVA- undervisning läser språket på en lite lättare nivå och de är med i alla andra ämne. De läser alla andra ämnen på samma nivå som de elever som inte läser SVA. Eleverna själva påstår att SVA undervisas på lättare nivå, det är förklaring av svåra ord. Jag tycker att pedagogerna måste anpassa undervisningen till ett bättre sätt för SVA- elever för att de presterar på samma nivå som andra elever i klassen. Alla lärare måste planera och undervisa eleverna på ett språkutvecklande sätt för att kunna klara av skolspråket.

Efter mina studier inser jag att modersmålet är grunden till andraspråksinläring, eftersom hjärnan på ett relativt enkelt sätt rymmer flera språk. Eleverna anpassar sig till situationen de befinner sig i. Modersmål, svenska och en stödjande miljö är viktiga faktorer för flerspråkiga

elever med ett villkor att belysa alla och visa deras betydelse i skolväsendet och senare i samhället.

7.2 Vidare forskning

Jag genomförde min undersökning genom att intervjua pedagoger och arabisktalande elever. Det vore intressant att även intervjua föräldrarna för att ta reda på deras uppfattningar om barnens skoltillvaro: vilka hinder och möjligheter anser de att barnen har i skolan. Det kan hända att eleverna är alltför blyga för att tala om vad de har för erfarenheter och upplevelser av skolan. Dessutom vore det givande att intervjua andra elever med ett annat modersmål än arabiska för att höra vad de har för svårigheter med inläring i skolan.

Referenser:

- Abrahamsson, T. & Bergman, P. (Red.) (2005). *Tankarna springer före... Att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Lettland: Preses Nams, Riga.
- Axelsson, M. & Bunar, N. (Red.) (2006). *Skola, språk och storstad: en antologi om språkutveckling och skolans villkor i det mångkulturella urbana rummet*. STC, Avesta.
- Bergman, P. & Sjökvist, L. & Bülow, K. & Ljung, B. (2001). *Två flugor i en smäll: Att lära på sitt andra språk*. Stockholm: Liber AB.
- Bjar, L. (red.) (2006). *Det hänger på språket: lärande och språkutveckling i grundskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjar, L. & Liberg, C. (red.) (2003). *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur.
- Börestam, U & Huss, L. (2001). *Språkliga möten: Tvåspråkighet och kontaktlingvistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Calderon, L (2004). *Komma till tals: flerspråkiga barn i förskolan*. Stockholm: Liber
- Dahl, Ö. (2011). *Språket och människan*. Liber AB. Stockholm: Liber AB.
- Fridlund, L. (2011). *Interkulturell undervisning- ett pedagogiskt dilemma*. Göteborgs universitet.
- Gibbons, P. (2009). *Stärk språket stärk lärandet*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.
- Håkansson, G. (2003). *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Kommentarmaterial till modersmål 2011 (Skolverket).
- Ladberg, G. (2000). *Tala många språk*. Ladberg & Carlsson bokförlag.
- Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk- Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Liber.
- Lgr11, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2011.
- Liberg, C. (2006). Elever som textresurser i mötet med skriftspråkliga textvärldar. I L. Bjar (red.) (2006). *Det hänger på språket: lärande och språkutveckling i grundskolan*, (s.133-164). Lund: Studentlitteratur.
- Lindberg, I. (2006). Med andra ord i bagaget. I L. Bjar (red.) (2006). *Det hänger på språket: lärande och språkutveckling i grundskolan*, (s. 57- 91). Lund: Studentlitteratur.
- Lorentz, H. (2009). *Skolan som mångkulturell arbetsplats- Att tillämpa interkulturell pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.

Parszyk, I- M. (1999). *En skola för andra. Minoritetssjälv upplevelser av arbets- och livsvillkor i grundskolan*. Stockholm: HLS Förlag.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (3:e upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Läraryrket (2012). *Pedagogiska magasinet* nr. 09/12.

Rosander, C. (2006). Performansanalysen som redskap. I M. Axelsson & N. Bunar (Red.) (2006). *Skola, språk och storstad: en antologi om språkutveckling och skolans villkor i det mångkulturella urbana rummet*. (s. 169- 184). Stockholm: Pocky.

Sellgren, M. (2006). Kompetensutveckling av pedagoger i förskola och skola. I M. Axelsson & N. Bunar (Red.) (2006). *Skola, språk och storstad: en antologi om språkutveckling och skolans villkor i det mångkulturella urbana rummet*,(s. 189- 204). Stockholm: Pocky.

Skolverket, Rapport 228 (2002). *Flera språk- fler möjligheter: Utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen*. Stockholm: Fritzes.

Stenström, T. (2002). *Kultur som redskap för språkutveckling*. Stockholm: Get AB.

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken*. Finland: WS Bookwell.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer* (4:e upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Wedin, Å. (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur.

www.ne.se

www.skolverket.se

www.wikipedia.org

Bilagor

Bilaga 1

SVA-lärares intervjufrågor

1. Vilka årskurser undervisar du?
2. Vad är SVA? Vad skiljer SVA från svenska?
3. Får alla arabisktalande elever SVA? Hur många gånger per vecka?
4. Hur jobbar du med SVA?
5. Hur skiljer det sig från hur ni jobbade förut?
6. Vad tycker du om modersmål?
7. Vad tycker du om samarbetet med föräldrarna?
8. Vilka svårigheter ser du att eleverna har med språket?
9. Vad har du för önskningsar om undervisningen för att flerspråkiga elever når målen i skolan?

Klasslärares intervjufrågor

1. Vilken årskurs undervisar du? I vilka ämnen?
2. Hur många arabisktalande elever har du i klassrummet?
3. Vad är SVA? Vad skiljer det från svenska?
4. Hur ser det ut med SVA- undervisning för dina elever?
5. Läser alla arabisktalande elever också arabiska?
6. Hur ser du på modersmålsundervisningen?
7. Vad tycker du om samarbetet med föräldrarna?
8. Vilka svårigheter ser du att eleverna har med språket?
9. Vad har du för önskningsar om undervisningen för att flerspråkiga elever når målen i skolan?

Modersmålslärares intervjufrågor

1. Varifrån kommer du?
2. Är du behörig modersmålslärares?
3. Hur många år har du undervisat modersmål?
4. Vilka årskurser undervisar du?
5. Läser alla arabisktalande elever arabiska?
6. Hur många minuter är varje lektion?
7. Hur ser du på elevernas språkutveckling?
8. Hur ser du på samarbetet med föräldrarna?
9. Vilka svårigheter ser du att eleverna har med språket?
10. Vad har du för önskningsar om undervisningen för att flerspråkiga elever når målen i skolan?

Elevers intervjufrågor

1. Vilken årskurs går du i?
2. Är du född i Sverige? Om inte, hur länge har du bott i Sverige?
3. Pratar ni arabiska hemma? Med arabisktalande kompisar?
4. Vad är SVA? Varför läser du SVA? Vad tror du skiljer SVA från svenska?
5. Läser du arabiska?
6. Vad tycker du om att läsa arabiska?
7. Vad tycker du är lätt i skolan? Vad tycker du är svårt?
8. Om du behöver hjälp, hur gör du då? Vem frågar du?
9. Hur gör du med hemläxorna? Om du behöver hjälp med dem, vem frågar du då?
10. Hur önskar du att undervisning ska se ut?

Bilaga 2

Föräldrarnas tillstånd

Jag, Sawsan Zayat håller på att skriva mitt examensarbete. Mitt arbete syftar på att titta närmare på svårigheter som uppstår hos arabisktalande elever i deras språkutveckling och att studera och utvärdera samarbetet mellan klasslärare, SVA- och modersmåls lärare.

Jag behöver intervju ditt barn för att kunna genomföra mitt arbete och då behöver jag ditt tillstånd för att kunna göra detta. Intervjun sker i skolan under skoltid och det tar ca 30 minuter. Ditt barns identitet ska inte bli identifierad och skolans namn kommer inte med i arbetet.

Jag ber dig vänligt att höra av dig så snart som möjligt om du vill att ditt barn ska medverka eller inte.

För ytterligare information ring mig på: xxxxxxxx

Med Vänliga Hälsningar

Sawsan Zayat

Student och modersmåls lärare i arabiska

xxxxxxx kommun

- Jag godkänner att du intervjuar mitt barn.
 Jag godkänner inte att du intervjuar mitt barn.

Elevens namn:

Förälders namn:

Bilaga 3

موافقة أولياء الأمور

أنا، سوسن زيات أقوم حالياً بكتابة بحثاً في الجامعة. يهدف بحثي إلى دراسة الصعوبات التي تواجه الطلاب الناطقين باللغة العربية في تطورهم الدراسي وأيضاً إلى دراسة وتقييم التعاون المتبادل بين كل من معلم الصف، معلم اللغة السويدية كلغة ثانية ومعلم لغة الأم في مدرستهم. لكي أقوم بعمل هذا يجب أن أقابل إبتكم/ إبتكم ولذلك أحتاج لموافقتكم الخطية. ستكون المقابلة في المدرسة خلال الدوام الرسمي وتستغرق حوالي ٣٠ دقيقة.

أعدكم بأن هوية إبتكم/ إبتكم سوف تكون سرية في البحث. فأرجو منكم الإجابة على طلبي هذا بأسرع وقتٍ ممكن وأنا لكم من الشاكرين.

للمزيد من المعلومات الرجاء الإتصال على الرقم:

مع تحياتي
سوسن زيات
طالبة ومعلمة اللغة العربية
بلدية

نعم أوافق على مقابلة ابني/ ابنتي.
كلا، لا أوافق على مقابلة ابني/ ابنتي.

إسم التلميذ/ التلميذة :

إسم ولي الأمر: